

122. M.

LIETUVISZKASIS

No. 1.

BALSAS.

Lietuviszkasis Balsas isceina 3syk ant menesio.

Kesztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auro-
oje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinam ant metu 10 dorėlu, o viena sykį garsinant 20 centu už kožą oitute.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

mašinus daigtus, Siuvinimo **MASINAS**

WAGONIS, PIANO IR GRABES

THE WILLIAMS & BROS,

13 Main Street, Shenandoah Pa.

Jei norite užezėdyti pinigūs ir nusipirkti geras wirszutines drapanas dėl wytu ir wiku, overcoat no \$ 2.50 iki \$ 25, ateikite į kromą

Molla Levine

31 North MAIN St. Shenono.

MAŠINIŲ TAVORŲ, PAGRAŽINIŲ IR
KARPETŲ KROMAS.

...lingu delto... asz tu... pasidaro. Dėlo kad jam geras... gyventi, jis turi apsimislyti ir iszsiskaityti, kiek darbo jis turi padėti, kad pasigaminti wieną kokį daigtą, kitą, treczią ir tt. Jeigu jis neiszsiskaitytu ir dirbtu, kaip papuoła, tai jis negalėtu gyventi; daigtus, kurie tildo wieną reikalawimą, jis dirbtu labai ilgai, ir dėl kitu neturėtu žaiko; szitai kiek wienas ukininkas supranta ir už tai wisados iszsi-

DUONOS IR WISOKIU
(PIES, CAKES IR PIES)

galima giuti labai... malones, no nemiejom iszsiolai.
neik mums tikybos, katra ant proto, Wienybės, meilės teisybės Runą statytu dėl suwienuoto Parėdko žmogaus esybės, Tokios tikybos, ką saulės dwarzę Pakajaus duonos ir labo, Duos wisiems lygmi tą wisa gerą Dabar, dabar, ne už grabo! Tokios tikybos, ką Kristus paliko, Sngrius kad tronai galingi,

ISZ DRAUGIJINĖS UKĖS.

Siądienykszeziame žmoniū gyvenime mės matome tokius atsitikimus, kuriuos surku suprastai ir kurie netikėtini ir, iki jų nėra, rodosi negali būti. Parodysiu kelis tokius atsitikimus. Atvažiuoja į Lietuvą koks wokietys, kuris dažnai neturi nei tiek turto, kiek widutinis masu ukininkas, anot žmoniū bewaik plikas; tas wokietys samdo saw dvarą; dažnai jis neturi dėlto gana piningu ir skolinasi; pagywenęs dware keioliką metu, jis iszsimoka ir skotą ir prisirenka dar daug turto; o ukininkas ar pralobo per tą laiką? Ne; jei jis neturėjo didelu bėdu, tai, gal, ir susirinko kokį szimtelį, kitą, bet wis toli szaukia iki tam dvarponiui, nors wokietys pats nedirbo, tik prižiurėjo, o ukininkas pats dirbo. Dėiko tai taip? Sakysite 'dėlto, kad tas turi dvarą, szitas-gi ne', bet atsiminkite, kad ansai pirma buvo neturtin-gesnis už ukininką, o per tuos metus ukininkas netinginiawo. Kokios czia priežastys? Tą patį randame ir ant pabriku: darbininkas wisą amžį dirba, lieja prakaitą ir wis nėko neturi, o pabri-kantas ūbsta ir ūbsta, nors dažnai pats nėko neweikia ir nesirupina apie pabriką. Kitas atsiiti kimas. Dabar bewaik kas penki metai atsitinka szwiete taip wadinamos „kryzys“; szitai yra toks dalykas: pabriakai pridirba tiek daug daigtu, kad negali wisu iszparduoti; tada jie turi mažinti sawo iszderbystą, o nekurie turi ir suwis perstoti dirbę; todėl daugelį darbininku atstato no darbo ir tada minia ubagu labai pasidaugina. Sakysite 'tai kas-gi czia įpatingo: pabriakai pridirbo jau tiek daigtu, kad žmonės negali iszpirkti ir suwar-toti, už tai jie turi dabar mažiaus dirbti; szitai suwis suprantamas dalykas'. Tiesa, nebutu nėko įpatingo, jeigu wisi žmonės turētu gana prisipirkę saw reikalingu daigtu; bet ne taip dabar destisi. Pabriakai turi per daug iszdirbiniu ir neturi kur parduoti milijonai žmoniū taip pat neturi tu daigtu, kaip ir kę pawalgyti, neturi kuomi apsidengti ir apatybė: wieni nori parduoti ir turi parduoti, bet negali, kiti nori pirkti ir taip-gi parduoti, bet wems daigtai nereikalingi, turi ju pirkti, bet neturi kur dėti, tie-gi, kurie reika-lingi, negali gauti. Treczias atsitiki-mas, pirkdamas no maskolaus, moka 100 rublais, kuriuos szitas priima už 100 maskolus moka wokiecziai, tai tada wokiecziai pusrublį netaiko. Wertė to rub-lio, wokiecziai tik sziek-šiek mažina, o wokiecziai kalbė-

aiszkinti, man reikės itgai pasikalbėti su skaityto-jais ir todėl iszeis ne wienas, ne du faiszkėlu, bet daugiaus. Už tatau kiekwienas turite gerai įsitė-myti wisą, ką skaitysite isz pradziū, kad galėtu-te tolaus wisą suprasti.

I.

Firmiausiai man reikia pakalbėti apie tai, kas dara daigtą brangiu, dėlko daigtai turi brangu-mą. Patys juk žinote, kad wienus daigtus, kuri žmogui reikalingi ir kuriu jis pats neturi ir negal pasidaryti, jis turi pirkti, tai yra szj - tų užmokėt už juos, kitus-gi gauna suwis dykai; taip antai oras kiekwienam butinai reikalingas, be oro žmo-gus nei minutes nebutu gywas, wienok už jį ne-reikia mokėti, taip pat daugiur suwis nereikia mokėti už wandenį; pas mus, Lietuwoje, nėkur už wandenį nereikia mokėti; mėstuose, tiesa moka, bet tai tik už tai, ką parnesza, taip pa- dažnai pasitaiko, kad wieno ukininko lauke yra daug smilcziau, o kitas neturi smilcziau ir reikalau-ja; kaimynas duoda jam dykai ir tt. Taigi asz sakau, kad wisi tie daigtai, kuriu pats neturėda-mas negali dykai gauti, turi brangumą; wieni isz ju pigesni t. y. turi mažesnį brangumą, kiti bran-gesni, bet wisi turi brangumą. Dabar kłausiu. dėlko-gi wieni daigtai suwis neturi brangumo; nors jie labai reikalingi, net reikalingesni už ki-tus, kiti wėl ne taip reikalingi ir turi labai didelį brangumą, labai brangus, taip antai, koks ten gražus akmuo, kurį neszioja ponis, suwis nenau-dingas, bet kur kas brangesnis už duoną, be kur-ios žmonės negali buti. Dėlko tai taip? Kad duoti gerą atsakymą, asz parodysiu, kaip žmonės mislyjo ir mislyja ir ką dabar kaža mokštas.

Žmogus isz prigimimo turi wisokius reikala-wimus: jam reikia pawalgyti, atsigerti, apsidengti ir tt.; dėlto kad jis galētu buti gywas, jis turi kiekwieną reikala-wimą nutildyti, užganėdinti t. y. jei nori walgyti, turi pawalgyti, jei nori gerti, turi atsigerti ir tt. Wisokie daigtai, kuriuos žmogus turi ar pasigamina, yra dėlto, kad jis galētu ganėdinti sawo reikala-wimą. Daugelis žmoniū mislyja, tai pat kalbė-

teisybė, kad tie iš jų brangesni, kurie reikalingesni; ar tai teisybė, kad wieni žmogaus reikavimai labai įkyrus, kiti nešabai? Tiesa, iš prigimimo žmogaus reikavimai šiek - tiek skiriasi: wienas labiausiai įkyrus, kitas mažiausias; negėres ilgiaus gali buti nei kaip newalgęs, neapsidengęs dar ilgiaus ir tt.; bet jeigu reikia žiūrėti, ką gali žmogus ilgiaus kęsti, tai jau nepaprastas žmogaus gyvenimas, tai jau nešaimė; apie nešaimes aszžia nekalbu, nes tos atsitinka netikėtai ir suardo wisą gyvenimą; nešaimėje ir adata gali buti šabai draugi ir už ją žmogus gali duoti didelus pinigus. Wienok kiekwienas žinome, kad wis-gi daugiaus laiko žmogus pergyvena paprastai be jokiu įpatingu atsitikimu; už tai mės czia turime kalbėti tiktai apie paprastą gyvenimą. Paprastame gyvenime wisi žmogaus reikavimai wienokie, wienai įkyrus, wisiems jiems reikia ganėdinti; jeigu wienas reikavimas bus nutildytas, tai žmogus turės kentėjimą.

Iš prigimimo wël nekurie daigtai naudingesni, kiti mažiausias naudingi; taip antai žmonės welyja turėti ažuotą nei aglę, kwieczius nei rugius ir tt. Dëlko taip? O tai dëlto, kad wieni daigtai nutildo arba daugiaus reikavimu arba wieną reikavimą tiktai ant ilgesnio laiko nei kaip kiti; (bet reikavimai wis wienai įkyrus); ažuotas tinka ir wisokiems padarams ir daug szilumos gali duoti, aglę-gi padarams netinka; jeigu žmogus turētu daug ažuotų, o aglu neturētu nei wienos, tai gerai apsieitu, be ažuotų-gi su wienomis aglėmis sunku apsieiti; kwiecziai gardesni už rugius ir daugiaus padrutina žmogų ir pasotina; tokiu daigtu daug yra. Taigi sziczia jau no prigimimo taip surėdyta, czia gamtos priežastys. Bet tokiu daigtu, kurie dëlei szitu gamtos priežasciu (t. y. dëlei to, kaip jie sutverti ir kokias įpatybes turi) labai skiriasi, yra ant szwieto ne per daug. Daugiausiai brangumas daigtu newienoks dëlei kitokiu priežasciu; žagrė padaryta iš aglės brangesnė už grėblį arba szauksztą padarytą iš uosio, nors uosis už aglę naudingesnis. Kad suprasti dëlko tai taip, prisižiurėkime gyvenimui atskyrus Lietuvos ukininko. Wisi jo reikavimai neatmestini, wisus jis turi nutildyti; daugumą reikalingu dël to daigtu jis pats su seimyna pasidaro. Dëlto kad jam gerai sektuosi gywenti, jis turi apsimislyti ir iszsiskaityti, kiek darbo jis turi padėti, kad pasigaminti wieną kokį daigtą, kitą, treczią ir tt. Jeigu jis neiszsiskaitytu ir dirbtu, kaip papuota, tai jis negalētu gywenti; daigtus, kurie tildo wieną reikavimą, jis dirbtu labai ilgai, ir dël kitu neturētu laiko; szitai kiekwienas ukininkas supranta ir už tai wisados iszsi-

skaito, kiek dienu jam reikia arti, kiek akėti ir tt.; menkesnius daigtus: grėblį, žagrę, szauksztus ir tt. jis pasidaro tik atpušdamas no kitu darbu, nės laikas jam labai brangus. Bet-gi wisi daigtai jam reikalingi: žagrė taip pat reikalinga kaip wežimas arba grėblys, ale newisus jis wienai brangina: wieną labiausiai, kitą mažiausiai. Kad-gi wisi daigtai jam wienai reikalingi, tai dëlko jis juos newienai brangina? Gal sakysite: 'dëlto, kad wienam daigte daugiaus medžio ar kitokios medegos, už tai jis ir brangesnis'. Taigi duokite ukininkui už žagrę tiek pat medžio, ar ims? Nėkad; žagrė jam wis dar brangesnė. Dëlko gi? Atsiminkite, ką ukininkas turi branginti, ką jis turi iszsiskaityti, kad galētu gywenti. O tai sawo darbu: jis turi žiūrėti, kad kiekwieną daigtą dirbtu tiek laiko, kad galētu atlikti ir kitus darbus. Taigi darbas padaro dël ukininko daigtą brangi; tik tie daigtai turi brangumą, kurie isisiurbė jo darbą, ir tas daigtas turi didesnį dël jo brangumą, kuris daugiaus jo darbo isisiurbęs, t. y. kurį jis ilgiaus dirbo. T. b.

REIK' MUMS TIKYBOS

Reik mums tikybos — ne tos, ką ptaukia
Moningu laimiu saldybėms,
Ką szwentais žodžiais i roju szaukia,
Aptwinsta grožiais, linksmybėms.
Reik mums tikybos — ne tos, ką dera
'Tamsas mus' proto pamėgus',
Wysta pamaczius' auszros pažarą,
Lėmėją saulės užbėgus;
Reik mums tikybos — ne tos, ką szaukia:
'Žmogau, tu Kristaus sekk stoną!'
Užmusza walę, luosybę raukia,
Skriaudž wargszą, tukina poną.
Ne tos, ką liepia gnodot teroną,
Atkreipt kiutinę dël kardo,
Wël krauju puoszi didystės troną,
Pult priesz augsztybę jo wardo.
Ne tos tikybos, ką pranaszanja
Sutrintiems wargo nelabo,
Ką tarp erszkėziu basi kelauja,
Pelnus ten, rojuj, už grabo...
Ne tos, ką silpni mus' prigimimo
Baisybėms gandin szėtono,
Pragaru amžino pražawimo,
Koki dar keneziam no ponu.
Reikia tikybos mums wisgalingos,
Kokia tarp bado ir wargo
Platins wienybę, — meilės teisingos,
Nebus kur pono nei wergo.
Reik mums tikybos, kad esam žmonės
Ant wisko lygus kaip brolai,
Lygiai priguli mums wargai, malones,
Ko nedaėjom iksziolei.
Reik mums tikybos, katra ant proto,
Wienybės, meilės teisybės
Runą statytu dël suwiennoto
Parėdko žmogaus esybės,
Tokios tikybos, ką saulės dwarzą
Pakajaus duonos ir labo,
Duos wisiems lygni tą wisą gerą
Dabar, dabar, ne už grabo!
Tokios tikybos, ką Kristus paliko,
Sugrius kad tronai galingi,

Sziollik dar žodžiai jo neinwyko,
 Watoja žmonės teisingi!
 Reik mums tikybos! Tai ir tikėk m
 Int Kristaus žodžiu teisybę,
 Meilėj, wienybės wilti padėkim,
 Igysim weikai luosybę!

B-k.s.

Ka daro sutarimas.

Apsakė J. Kalmėnas.

Atsitiko tai wėlybame rudenyje 1843 m. Ba-
 kužėlėje wieno angliszko darbininko mēstelyje
 Rochdale sėdėjo už stačo keletas audieju, garsiai
 tarp sawės sznekucziuodamiesi. O buwo apie ką
 pasisznekucziuoti! Dėl darbininku užstojo tada
 sunki gadynė, pabrikantai mažino užmokestį ir
 warė darbininkus isz pabriku; — taigi žmonelai
 pasilikę be darbo, be uždario, nežinojo ką weikti
 ir pradėti su baduojancziomis sawo giminėmis.
 Ir taip besisznekucziuodami apie sawas bėdas,
 apie tai, kad wienam sumažinta užmokestį, kitas
 wisai neteko darbo, nusikreipė szneka ant to
 kłausimo, koku budu galima duoti pagėlbą wi-
 siems darbininkams? Pradėjo bertiesi wisokie
 projektai.

— „Matai, sako wienas, reikia mums rupin-
 tiesi apie polytikiszką susilyginimą su musu po-
 nais pabrikantais. Kada sykį jau įžengsime į
 parlamentą, tai jau palengwėle tenai musu atsiras
 wis daugiaus, iki ant gało suwis paimsime į sawo
 rankas waldžią, o tada darysime wisą, kas bus
 mums naudinga, kaip tai ana sziądien daro pabri-
 kantai ir kiti“. Wienas rodawojo taip, kitas wėl
 sziaip, wienok wisi tie geri projektai buwo tiktai
 wos dėl ainiu (anuku), o tuomi tarpu reikalas
 spyrė pasimislyti apie ryto dienos duoną. Wiskas
 taip pabrango — ir mėsa ir miłtai — o czion nei
 graszio prie duszios.

— Ką daryti? kłausinėjo wienas kito. Ir
 sztai wienas isz susirinkusiuju audieju duoda
 rodą. „Ar žinote ką? pamėginkiamė sawomis
 pajiegomis pirkinėti ir miłtus ir mėsą ir duoną —
 pirkinėsime sykiu del wisu, o per tai gausime pi-
 giaus ir geresnį pardawinį. Paskui pardawinė-
 sime tarp sawės pagal tokias prekės, kurios mums
 sugrąžins wisus kasztus ir dar duos pałukius
 tiems, kurie į tą musu kupezystę bus įdėję pinin-
 gus. Kaip bus, taip bus, wienok turėsime wisa-
 dos duoną ir kitus daigtus pigiaus ir geriaus“.

Tokia szneka patiko wisiems. Sutarta uždėti
 draugystę, ir praminta ją „Draugyste Pionieriu
 (priesakyje einancziuju) isz Rochdale“. Sutarta
 ant syk pirkti pardawinius ir pardawinėti juos
 kuomi pigiausiai. „Tuomi mēs pirmiausiai atsi-

walnysime no kromininku, uždurbancziu no musu
 100 ant kožno 100 ir prieg tam pardawinėjancziu
 dar prastą taworą“.

Wis tai puiku, bet isz kur paimti bėdnam au-
 diejui piningą ant užpirkimo taworo? Wienok
 musu prietelai buwo žmonės kantrus ir drąsus.
 Sutarė rinkti paraszus, idant žinot, kas pristoja
 prie to; kožnas prisiraszantis prisizadėjo įmokėti
 į kasą po du pensu (4 centus) ant nedėlės. Tokiu
 budu per metus susirinko 28 swarai sterlingu (140
 dor.) isz paszaliniau sudėczku ir prisiraszė 28 uk-
 watninkai. Už 24 swarus nupirko bałdu, o už
 likusius miłtu, cukraus ir swiesto. Nusamdė
 mažytę grintelę gale mēsto ir pardawinėjo tiktai
 sykį ant nedėlės, kas subatos wakarą, o pardawinė-
 jimu ir rokundomis užsiiminėjo patys darbinin-
 kai. Szone gywenantis kromininkas juokėsi isz
 'kwailu' ir sakė, kad wisą ju taworą gali sukrauti
 ant sprando wieno žmogaus. Tie audiejai, kurie
 buwo užsiėmę pardawinėjimu tame kromelyje,
 negalėjo nei nosies iszkiszi ant ułyczios, nės wisi
 juos pirsztais badė ir tycziojosi, kad su matiku
 szoką ant saulės. Wienok musu pionieriai netro-
 tyjo wilties ir drąsos; nės jau gale pusmeczio
 skaitlus sąnariu darbininku priaugo į 78, o tur-
 tas iszneszė jau 180 swaru sterlingu; kromelyje
 pradėjo pardawinėti arbatą ir tabaką. Mažas
 isztekklus piningu nepawelyjo kupezystei eiti spar-
 cziaus. Pasinauddami iszsitikėjimu daugumo
 darbininku pionieriai iszleidė 1000 akciju po 1
 sw.st. kožną, — o kad galima butu kožnam dar-
 bininkui akciją įgyti, sutarė kožnam perkancziam
 akciją užmokėti isz wirszaus 25 pensus, o paskui
 po 3 pensus kasnedėl, pakol wisa suma nebus isz-
 mokėta. Kožnas tokis akcijos apturėtojas gawo
 bałsą rodoje draugystės, gale meto 5 procentus
 isz įdėtu į akciją piningu ir diwidendą prietaik-
 mėje sumos, už kiek iszėmė taworu.

Idant geriaus iszaiszkinti, kaip wedasi reika-
 tai ir iszsidalina pežnas, parodysiu wisą wienoje
 paweizdoje. Padėkiame sau, draugystė waldō
 turtą iszneszantį \$ 100 ir už juos isz pirmu ranku
 nuperka taworą. Padėkiame, už taworą, kuris
 wertas \$ 100, iszpardawus padaro \$ 150, tuomi
 tarpu kožnas kitas kromininkas už tą patį apstu-
 mą dar prastesnio taworo gauna \$ 170. Taigi tie,
 kurie perka no draugystės pardawinius, gauna
 pigiaus kaip no kromininko ir pats taworas yra
 geresnis. Bet dar negana to, pakłausykiamė tik
 tolaus. Kaip matome, pardawinys nupirktas už
 \$ 100, parduotas už \$ 150, pežno duoda \$ 50
 Padėkiame, kad ant nusamdymo namu, pardawinė-
 nėtojo ir tt. iszduota \$ 30, pasilieka dar \$ 20, isz
 kuriu \$ 5 (t. y. 5 procentai) paima kaipo procentą

ie, kurie sudėjo tą \$ 100, o \$ 3 eina į geležinį
 apitotą. Pasilieka dar \$ 12. — kožnas kromi-
 ninkas paimtu juos į kisenę, bet draugystė juos
 susidalina tarp savo sąnariu prietaikimui sumos,
 ž kiek kožnas sąnaris iszpirkto per metus tavoro.
 Kožnas sąnaris gauna ženklelį, ant kurio paženk-
 mta wertybė jo iszpirkimo; gale meto pagal to-
 rius ženklelus iszsidalina tą \$ 12, arba kaip kup-
 ziu sako, dalinasi diwidendą. Sąnariai draugy-
 tės apturi paprastai didesnę diwidendą už pasza-
 inius pirkėjus, o tai dėlto, kad paukwatinti prie-
 stojimo į draugystę.

Nedywai, kad draugystė pionieriu isz Roch-
 dale emė smarkiai kilti augsztyn. Wisi darbinin-
 kai czion pirkto. Pagal augimą savo turtu drau-
 gystė pradėjo pardawinėti kolonijaliszkus tawo-
 rus, pirkinėti newat jaučius ant mėsos. 17-tą
 metų po už lėjimui, t. y. 1861 m., Rochdalės drau-
 gystė taip prałobo, jog wienas kolonijaliszku ta-
 woru kromas užėmė didelį namą, o apart to uždė-
 jo dar 10 mažesniu kromelu sawo apigardoje su
 tokiais pat taworais, taip-gi turėjo sawo krautu-
 wes rubu, awalnyiu, pamuszo wienu jaučziu 447
 galwas, awių 1013, wersziu 95, meitėlu 674 ir tt.
 1851 m. uždėjo sawo garinį mažuną, 1855 m. sawo
 werptuwę ir audimo pabriką, 1868 m. pradėta
 budawoti pigius namus dėl darbininku! 1868 m.
 draugystė skaitė 7200 sąnariu su turtu 138.000
 sw. st., gywas peñas iszneszė 40000 sw. st. Ne-
 sinori nei tikėti, o reikia žinoti, kad tai wis iszta-
 sė saujelė bėdnu audiejū, kurie per metus isz pra-
 dziu per didelus wargus galėjo sudėti 28 sw. st.

Nerodysiu daugiaus skaitliniu turtu draugy-
 stės, nės ir priwestuju jau užtenka. Galite dabar
 suprasti, kokį no darbininku turi peņą wisokie
 kromininkai ir perkupeziai. Yra tai dielės, kurios
 siurbia kraują darbininko ant kožno žingsnio.
 Darbininkas sznairuoja ant parkupeziau, gatawas
 newat kumsezia juos pawytoti, o tai wis isz prie-
 žasties nežinojimo kelo isznaikinti tą apgawystę.

Taip tai žaimėjo ant sawo susidraugawojimo
 Rochdalės darbininkai, taip galime žaimėti ir mės
 lietuwinkai, jeigu tik to norėsime. Szenando-
 ryje yra jau padarytas pirmas žingsnis tokios pat
 draugystės, kuri uždės kromą ant akciju. Pirk-
 kite akcijas, kas tik galite, o nepasijusime, kaip
 žaimė ir gerowė klestės ant musu galwu.

ANT NAUJO METO.

Sudiew, sudiew, mete senas,
 Skendi jurėj praeitinės,
 Praėj tawo dienn twanas
 Nei tos wilnys didmarinės.

Nėra taw padėkawonės,
 Karczios buwo tawo dienos,
 Sunkius wargus kentė žmonės,
 Baisios tikosi naujienos.
 Newiens pernai pradžioj tawo
 Žingsni tolyn žengt tikėjos,
 Mato dar, kad apsigawo,
 Kad n'iszpildei ju nodiejos.
 Dyk' szwiets daužės', lyg tas lutas
 Sawo klėtkoj gelezinėj
 Dar dwesnoja lėts, nedrutas,
 Szioj nedėloj paskutinėj.
 Wieni geidę, negaw' tronu,
 Kiti swirstelė' i karę,
 N'apgalėjo wergai pouu,
 Prekiai pelno neužwarė;
 Wisi dyk' nusikankinę
 No kaktu prakaitą brankę
 Szia nedėlę paskutinę
 Nelaimingu metų szaukė.

Jus lietuwiai, brolai mano,
 Wisau szwietui tuoj pritarisit,
 Dienas szito meto seno
 Wienu zodziu keiksit, barsit.
 Kad neluksmint melu biasę,
 Žwelgsit tol in praeitinę,
 Ten atrasis wisą tiesę,
 Seno laike atsiminę.
 Jauni klausit tokiu brolu,
 Ką pirmiaus tėwynėj sawo
 Isz sunkaus jungo maskolu
 Iszsinėrę czia waziawo.
 Sakys: „Buwo geri metai,
 Wisur matėm darbą pilną,
 Trenkė kujai, burzgė ratui,
 Auksas klo puslėtą delną.
 Oi tai buwo linksmus laikas,
 Dirbom, warėni iszsirėdę,
 Nežinojom, kas tai 'streikas',
 O kad diktą gawom 'pėdę':
 Nakti, dieną po 'salunus'
 Dorėlukais stałus klojom,
 Szaukėm welnius ir perkunus,
 Gerėm, szokom, ulawojom...
 Lietuwoj to nezapnawom,
 Neregėjom, nežinojom.
 Czia iszbandėm, iszragawom,
 Kas ten miel, czia spardėm kojom.
 Ir praleidėm ir turėjom,
 Angłai, lenkai mus pažino,
 Wis tik lenkiszkaiz snekėjom,
 Nėks gazetn nespawidino.
 Mets po metui prasizito,
 Jau kitoks buwims czia wirtu,
 O jau bėgyj meto szito
 Kaip kirwiu wisą nukirto.
 Tik tas sziađien gywuoj, kruta,
 Kurs pirm centams wietą rado,
 Tur sau 'bizni', sawo butę;
 Tik tas luosas dar no bado!!'
 Oi wyrucziai i tą twaną
 Ir asz žodi dar pritarisiu,
 O szii pliki, metų seną
 Nei iszpeiksiau nei užtarsiu.
 Szwietas tiesę sawo turi,
 Tegul peikia — tesizino!
 Mums szis metas kaip nužiuri
 Daug ant gero pamokino.
 Dar pažinsim wienas kitą,
 Kad spandž wargas wisą piotą,
 Dar suprasim tiesę szitą,
 Kada turim blaiwu protą.
 Kad mus lenkai tol mylėjo,
 Tiko polckas jiems liežuwis,
 Kol k'szenėj mus skambėjo, —
 Dar tuoj sako: 'Tu lietuwis!'

Dar pamatėm, kad po wieną
 Vos rast galim peiną menką,
 Gintis bado dien per dieną,
 Tai wiens kitam duosim ranką!
 Kaip kiti kuopas padare,
 Protais, turtais susidesim,
 Už gwybę wesim karę,
 Brolis broliu n užwydesim.
 Dar, lietuviui, man pritarkit,
 Taip darykit, kaip szwiets daro,
 Sono meto daug nebarkit,
 Tai sulauksit meto gero!
 Bks.

GAMOS MOKSLAI IR DRAUGIJA.

Jonas Herszelis dirbo tolaus darbą, kurį jo tėwas buvo pradėjęs, mėruodamas žibumą žvaigždžiu. Gimęs Slough'e, arti tėwo obsėrwatorijos, 1792 m. jaunas Jonas Herszelis praleidė sawo ankstybą jaunystę drauge su tėwu ir teta, ir matė tuodu per naktis ir dienas tyrinėjant dangų. 1813 m. jis buvo Kembridže, ir potam jis nukreipė sawo akis ant dwilypiu žvaigždžių; ir 1828 m. jis užbaigė suraszą 2000 tu stebuklingu dwilypiu, o kartais trilypiu saulu, kurios rieda: wiena aplink kitą. Pabaigęs peržiurą wiso dangaus ant sziaurinio pusskaitulo, 1833 m. jis kelawo prie saławos Geros Wilties, kur buvo pastatyta obserwatorija 1820 m., ir ten jis praleidė 4 metus mėruodamas žvaigždes pietinio pusskritulė ir jas padalindamas pagal jų szwiesumą, kaip jo tėwas kad, buvo iszdalinęs žvaigždes sziaurinio pusskritulo. Jis buvo pirmas astronomas, kurs tėlėskopu peržiurėjo wisą dangų, matomą no musu planėtos. Tarp akwywu apsireiszkimu, kokius jis tyrė, buvo anos debesiutos massos szwiesos, wadinamos Magelano Debesiais, kurios yra Paukszcziu Kelu pietiniane pusskritulyje, ir jis rado juos susidedant isz žvaigždžių, žvaigždiniu mugulu ir debesėlu stebuklingame permaiszyne.

1838 m. jis paraszė sawo garsią 'Apipaiszą Astronomijos', naują iszdawimą sawo seniaus parazyto weikalėlo. Tame swarbiame weikale Jonas Herszelis parodė žmonėms, kokiu didelė mokslu yra astronomija; czion jis aiszkiai apraszė teisybes, isztirtas no žaiko, kada Aristarchas pirmas sakė, jog žiamė sukasi aplink saulę, iki žaikui, kada Wilimas Herszelis iszrodė wisą saulinę sistėmą kelaujant per begalinę ardme; kožnas czion galėjo pažinti stebuklus dangaus ir pamylėti weikalus gamtos. Jis mirė 1871 m. ir tapė pažaidotas Westminsterio klostoriuje.

Kožnas yra girdėjęs apie nusileidžianczias (krintanczias) žvaigždes arba tokias pats matė. Lietuwininkai juk prie tokiu žvaigždžių ir pasakas prikergė. „Prie kožno naujai gimusio kudičio yra prikabintas nematomas siužas, ir tas siu-

žas užsiibaigia žvaigždėje; kada tas kudikis mirszta, siužas truksta, ir szwiesa žvaigždės užgesta, kada ji puoža žiamėn", taip sako pasakos musu Moksłas-gi mums kitokią, taip pat stebuklingą žinią paduoda. Dabar žinoma yra, kad tie meteorai yra kieti akmenis, „kiszėninės planėtos", kaip jas Humboldt wadino, kurie kelauja aplink saulę priesziugoje linkmėje ne kad mės. Kada mės su jais susitinkame, jie teka per musu orą taip greitai, kad užkaitę iszduoda szwiesą ant trumpo laiko, iki jie sutrupa į dulkes ir pragaiszta. Didesniejie isz ju, nespėję suirti, nupuoža ant žiamės, kartais su didelė pajiegumu, ir subjra į nesuskaitomas skelaudes. Britiszkame Muzėjuje gali matyti daug tokiu meteoriszkų akmeniu, kuriu wien sweria szimtus swaru, kiti tik kelis granus. Jie susideda žabiausiai isz geležies, skardo, sėros, oliwino ir degio.

Iki pradžiai musu szimtmeczio žmonės nenorėjo tikėti, kad isz dangaus galėtu pulti akmenis ir naugės. Bet 1803 m. matėsi ugnies skrituly su nupuofantis wirsz mėstelo Aigle Normandijoje, ir pasiekė žiamę akmuo, sutrukdamas į tukstanczius skelaudžių, knriu tuos swērė 17½ swaru. Isz to buvo tiek dywu, kad wyresnybė Prancuzijos nusiuntė garsų kemiką Biotą dėl isztyrimo to dalyko, ir tas praneszė, jog be abejonės burys karsztu akmeniu puolė ant žiamės. No to žaiko žmonės daugiaus ėmė rupintiesi apie meteorus. Tapė pastebėta, kad daugiaus puofancziu žvaigždžių matyti buvo tarp 9 ir 11 d. rugpjuczio ir aplink 13 d. žapkriczio ne kaip kitu laiku; dėlto astronomai ėmė mislyti, kad meteorai turi riedėti paprastomis orbitomis, perbegdami per kelą musu žiamės tuose wietose; buvo priezastis mislyti, kad žapkritiniai meteorai kelawo baisiai didelėse ellipsose, kuriu wienas gažas siekė juk ir planėtą Uranų.

1862 m. italu astronomas Schiaparelli patėmyjo, kad žvaigždė su uodega arba komėta, kuri tą metą buvo matyta, ėjo per žiamės taką tiesioke toje wietoje, kur mės bewėik widuryje meteorinio burio ėsame 10 d. rugpjuczio, ir jis sawęs paklausė; ar tik rugpjuczio meteorai nekelauja toje orbitoje kaip kad komėta. Ir isz tikro aprokuodamas jis atrado, jog komėta ir rugpjuczio meteorai kelauja tiesioke tuomi pacziu kelu pawyzydyje itgoš ellipsos, kurios wienas gažas siekia anapus Neptuno, tolausios isz žinomų planetu. Tai pirmu sykiu buvo surasta orbita burio meteoru. Kitą orbitą, beje žapkritiniu meteorų, paženklino Adams, ir taip-gi Leverrier. Peržiurint senesnius apraszus tu žapkritiniu meteorų tapė parodyta, kad praeitėje žiamė perbegdawo per tuos meteorus mažumytį anksczias mete ne kad tai dabar

ra, kas negali prigulėti no kokio nepaprastinu-
mo riedėjime žiamės; dėlto rodėsi lyg kad orbita
apkritiniu meteoru palengva permaino sawo
wieta, lyginai taip kaip daro planėtos, pastirtuo-
se rubežiuose. Ant tu wietas permainu Adams pa-
rėmė sawo aprokawimus, ir jis iszjieszkjo keia
meteoru su didelu tikrumu, parodydamas, jog tie
astronomai turėjo tiesą, kurie sakė, kad jis nusi-
braukia anapus Uraanaus. Czion mat tas kłausi-
mas buvo iszrisztas astronomiszkū iszwedžioji-
mu. Gal žingėidžiausia tame yra tai, kad 1866
m. seniai po atradimui orbitos per Adams, nauja
komėta buvo pumatyta, kuri tekėjo tiesiok kėlu
apkritiniu meteoru, tokiu pat budu kaip komėta
1812 m. kad supuola su tais, kurie krinta rugpjū-
tyje. — Wienok musu žiamė eina skersai daugiau
meteoru ne kaip paminėta. Astronomas Proctor
sako, kad giedrioje naktyje gali matyti į 6 puo-
ncanzas žwaigždes per adyną; o prof. Newton isz
amerikos aprokawo, kad 7.500.000 meteoru ganė-
nai didelu, kad gali matyti be žiurono, pereina
per musu orą wiena diena ir nakczia. Mažiausiai
100 meteoriniu sistėmu yra žinomos astronomams,
kožna tokia sistėma susideda isz milijonu gu-
bulkiu, ir atsiminkite, kad tos sistėmos teka ap-
nėk saulę, o mės gauname apie jas patirti wien
tik dėlto, kad žiamė eina skersai ju taką. Dėito
minėtasis szmintelis meteoriniu sistėmu yra tik ne-
augiu isz tukstancziu tokiu sistėmu, kuriu mės
tėkuomet nesutinkame, o kuriu turi buti tuomi
daugiaus, kuomi arcziaus saulės patenka. Tuli
astronomai taria, kad saulė yra kurstoma tais me-
teorizskais akmenimis, kurie puola nesuskaityto-
mis myrijadomis ant jos pawirszio, nors kiti apie
tai abejoja.

Ar nestebuklinga, kad wisa musu saulinė si-
stėma wibžda ir kribžda meteorais, skriejancziais
tolyu ir tolyu su neszwietiszkū greitumu. T. b.

SZENANDORIS. Skaitydami wietinius žaik-
aszczius randame daug patėmyjimu apie błogus
asielgimus nekuriu lietuwiu žaike didelės Kalė-
tu szwentės. 'Evening Herald' paduoda piñna
tanią wardu, tarp kuriu randame ir keletą mo-
rieriu, kuriu entuzijazmas pastumė juosius į kru-
winą kową. Minėtas laikrasztis raszo, kad kuotai,
eilai, bonkos ir tt. wartojosi pirmame mėszo
krytyje ir suskaito 16 prouw pas sudkią Monag-
an, ir juokdamasi priduria, kad Shoemaker pusę
uzino daugiau turėjęs. Keletas jau tapė nusiy-
ti į Pottsvillės kalėjimą, o kiti łowose guli su
kylėtomis galwomis.

Nedywai, kad tiejie karszti tikybėje katalikai
ugraudinti Lenarkewycziaus pamokstais dar ne-
udžiuwusiomis aszaromis no akiu iszėję isz baž-
nyczios tuojaus prisurbė ałaus ir degtinės, kuri
ridawė daugiau karszczio ir pajudino anu entu-
zijazmą, kokį kožnas katalikas jau czia dwasėj
žaike szwentės gimimo sunaus diewo, ir atsimena
šiesmę Kalėdu 'Linksminkiamės ir džiaugkiamės
Wieszpacziui gimus giedokiamė'. Ar-gi tiejie
rolai turėdami įsakymą bažnyczios turėjo kitaip
taryti?
M. Juszka.

Szenadorio kuopa susiwienyjimo įneszė į wi-

satinę kasą \$ 50.

Cleveland'e Ohio tapė uždėta lietuwiszka
draugystė wardan sz. Jurgio. Diewe jai padėk
dirbti dėl Lietuwos žabo!

Lenku kuningu laikrasztis 'Wiara i Ojczyzna'
ant gazo iszrado wietą dėl pragaro: butent ji pa-
talpino į patį widurį žiamės. Rado ten taip-gi
tuszczius gywenimus ir dėl szweistynėn patekusiu
nusidėjėlu, dėl nekriksztytu waiku ir dėl 'atklai-
niu'? Regimai kuningėlai wisai nežino mokslisz-
ku tyrinėjimu, ir beweik netikėtu nei į apwatumę
žiamės? Bet ar negeriaus butu patalpinti praga-
rą į anglakasyktas, kur iszimta anglis, ten bent
tamsiaus ir ardwiaw yra ne kaip widuryje žiamės!
Ir kur dėsia pektia žiamėi atszalus?

Asz Antanas Krippas pajieszkau Teklės Ge-
geckieczios, ir praszau tu, kurie jos buweinę žino,
kad atsiystu atlaszą ant adresu: Ant. Krippas,
L. B. 510, Mahanoy City, Pa.

Hazleteno DRAPANU KROMAS, No. 31 W.
Centre St. Shenandoah Pa. Ateikite ir pažiurė-
kite ant musu pardawiniu ir prekiu, o rasite 40 centu ant
dorėlo pigiaus ne kaip kitur ant drapanu, kepurin, czebatu,
czeweryku, skrybėlu, auksziniu daigtu, muzikos instrumen-
tu ir wyriszku aprėdalu; ką tiktai gawau didelę daugybę
nauju taworu. **WILLIAM GERHARDT.**

THOMAS SLATTERY

CZEBATU IR CZEWERYKU KROMAS

pigiausias mēste. Dėl sulopymo priimu pagal reikalą,
namnose Boddels Brick,

W. CENTRE STREET SHENANDOAH PA

PAREMKITE NAMINĘ ISZDARBYSTĄ!

KAIP JUS PASIRENGETE ANT ŽIEMOS?

Ar jums reikia nauju

WIRSZUTINIŲ RUBU (OVERCOAT)

ŽIEMINIŲ APTAISU

ar žiti drapanu dėl apsidengimo no galwos iki koju?
kurios wisos yra musu pacziu namie padarytos?

Jei taip, garbė musu kaipo wienintelu

AREDYTOJU WYRU PAGAL NAUJAUSE MADA,

walscziuje Schuyllkill yra užtektina gwarantija,

kad norint ką nors pirkti apsimoka pirma

užėjus pažiurėti į musu krautuwę.

Preke taworu mēs negarsiname.

Kas gero isz pigiu prekiu už błogą taworą?
Geras pirkinys yra wisumet pigus.

Paduodame geriausius pardawinius. Ranczyjamėsi us
gerumą. Tiktai darbininkus prigulinczius prie 'Union'
mēs turime sawo dirbtuwėse. Ateikite ant apžiuros.

M. ROHRHEIMER,

DRAPANU IR NAMINIŲ DAIGTU KUPCZIS,

No. 11 N Main St. Shenandoah Pa

W. A. ENGEL, Perdetinis.

DUDELIS DRAPANU ISZPARDAWIMAS

daugiaus kaip 350 wirszutiniu drapanu no 1.50 dorėlu augsztyn del WYRU IR WAIKU turi buti iszparduota. Ateikite pirma ne kad geriausios drapanos bus iszparduotos; mes mat nutrenkiamė 40 centu no kožno dorėlo ant perkamo taworo.

COD STORE 7 & 19 Main S. SHENANDOAH
Sam MORRIS

Dr. Adolph Himowicz,

213 N. High Street,
ADYNOS PRIEMIMO LIGONIU:
8 iki 9.30 priesz pietus.
5.30 iki 8 wakare. BALTIMORE, MD.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.

Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

O'NEILL BROS.

parduoda naminius daigtus, ir tai pigiausiai wisamė wals-
eziuje. Taip-gi turime sėkrowę skrynucziu ir karstu (gra-
bu), kuriuos mės pigians padarome ir ant iszmokesezio
duodame. Namuose Shanks
O'NEILL BROS.
MAIN STREET SHENANDOAH PA.

MAX REESE,

21 S. Main St. SHENANDOAH.

pardawėjas likieriu ir cigaru, yra podraug WISATINIU
AGENTU del wisu garłaiwiu Hamburgo, Bėmos ir Ant-
werpos, siunczia piningus i wisas dalis Rusijos, WIngrijos.
Lietuwos ir Lenkijos už pigiausia prekę. Nėkas czia nebus
prigantar. Gywenu pagal bankę.

A. OWENS,

18 ir 20 S. Main St. SHENANDOAH PA.

Krantuwė miltu, mėsos, szieno, taip-gi ir kitokiu daigtu
tinkancziu prie namu ir stalo. Taip-gi didelė wirtynė pigiu
materiju del drapanu. Teisinga woga ir pigiausia wieta
del lietuwininku. Eikit ir paskėnokite! **A. OWENS.**

L. REFOWICH'US

Karalus Drapanu ir Skrybėlu ir Kepuriu, Uzebatu ir Cze-
weryku. Wisumet wisę rasite didziansiu, geriausiu ir
pigiausiu Amerikoje. Wisi pardawinėtojai szneka lietu-
wiszkai ir lenkiszkaui. Asz jus aprėdysiu no pado iki gal-
wai už \$ 3 iki \$ 20. Skrybėlės no 25 centu iki \$ 3. Uze-
batai no \$ 1.50 iki \$ 4. Patikėnū, kad wisę ant 25 centu
pigiaus parduodu ne kad kas kitas Szenandoryje, nes asz
randos nemoku už sawo namus. Kam pirkinys nepatiktų,
tegul atnesza atgal ir apmaino ant patinkamo, o je ne, tai
gaus sawo piningus atgal. Ziurėk, kur yra salė del
Knights of Labor.

10 S. Main St. SHENANDOAH PA.

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA
ant JARDIN st., artymais Coal st.

Laikę szaucziszka dirbtuwę ir siuwu ant orderio czebatu
ir czewerykus kaip del didelu taip ir del waiku; priimu
nesziotę apawę del sulojymo. Pigiaus daru ne kaip wisi
Szenandorio szaucziai. Ateikite pas mane, brołai lietuwi-
ninkai, o dziangsitėsi ilgai dēwėdami mano darytę ap-
awę.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa.
ra wyriausias ir seniausias agentas del ispirkimu no
nies ir del apsergejimo gywaszio; rėprezentawoja geria-
sius ir didziansias kompanijas. Lietuwiniukai norėdami
apsisergėti no gywaszio ir no ngmes ateikite pas mane
ir tojus nepasigailėsite.

OH. T. RICE,

22 East Centre St. SHENANDOAH Pa.

Mano kromo lankytojai patys žino, kad asz atidnodu ge-
riusią ir pigiausia durbę Szenandoryje. Parduodu lauwę
kortes ant geriausiu kompaniju akrotu; piningus nusiun-
cziu pigiausiai ir tikriamsiui, ir piningai greicziaus i paskir-
tę wieta neina ne kad per kitus siuncziami.

L. GOLDIN,

parduodu gerus aptaisus su liemenymis, su skwernais ir
palaidinius aptaisus. Liemuo gerai pritinka. Kelinės yra
in galus plutesnės. Geriausias aptaisas parsiduoda už 10
dorėlu, ką wertas yra \$ 20. Turu geriausias skrėbėles su
placziais dugnais. Marszkiniai del wyru, drapanos del
waiku, skraistės geriausios wisume mēste; pokakliniai
raikszeziai labai pigus. Ateikite, pirkkite, o linksmus ir
sweiki ilgai mano drapanas dēwėsite. **L. GOLDIN.**
11 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH Pa.

KRAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIELDAZIO.

Daru uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madoni;
prekia (czienia) yra nuderiamu; drapanos ant orderio.
Drėgyszeziu drapanas galima gauti wisokios mados. Wisas
aptaisus yra padaromas geriausiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

J. ANDZIULAITIS.

General-Agentas

Dr. Richter & Co Prusuase.

Pardawinėju PAIN-EXPELLERI ir kita liekarstas anos
garsiausės ant szwieta liekarstu dirbtuwės. Dirleji bonka
Expellerio kasztuoja tikrai wienu dorėli. Liekarstos atėina
tiesiog isz Prusu, Amerikoje nėkur negausi. Siuncziu ir in
kitus mēstūs; kas ma už \$ 5, kasztu ausiuntimo nerokio-
ju. Adresas: J. Andziulaitis, L. B. 30. Shenandoah Pa.

LIETUWISZKA APTIEKA

M. BREGOWSKIO

67 Forsyth St. New York.

Gerusius liekarstos už pigiausia prekę. Gražus apsiėji-
mas, greitas ir geras prigatawyjimas receptu. Ligoniams
tabausiai lytiszkosė ligose yra suteikiama atsakanti patar-
mė. Ant aptiekorystos diplomę igijau Kazanės universi-
tėte 22 d. gruodzio 1883 m., rėgistrawojausi New Yorke
21 d. gegužio 1885 m. Su paguodone

APTIEKORIUS

M. Bregowsky

67 Forsyth St. NEW YORK.